

Virtain kaupunki

Rantaosayleiskaavan muutos, Ranta-Korhonen, arkeologinen inventointi 2024

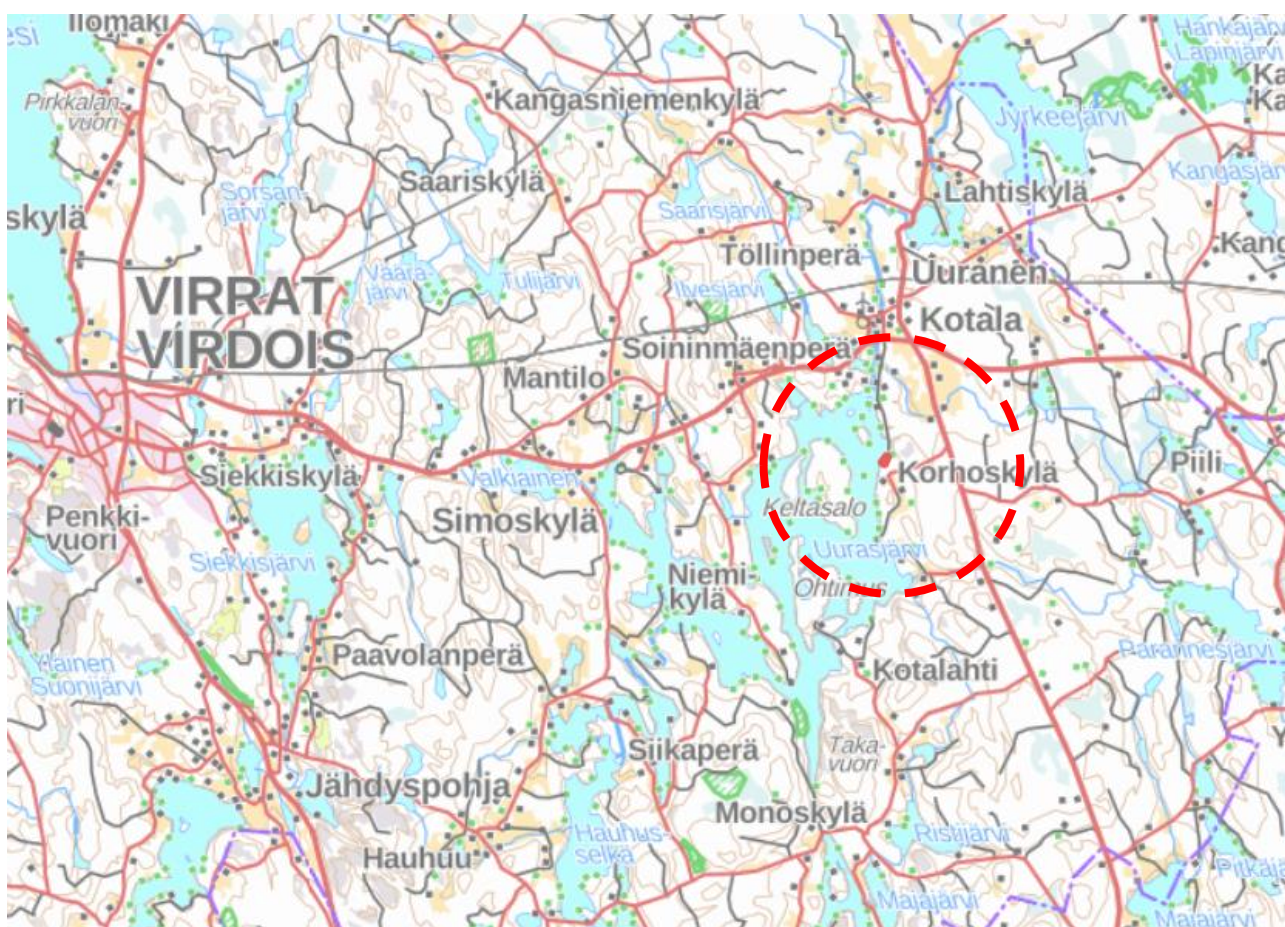
Tilaaaja:
Nosto Consulting Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

Virrat, rantaosayleiskaavan muutos, Ranta-Korhonen, arkeologinen inventointi 2024

Tiivistelmä

Nosto Consulting Oy tilasi Virtain kaupungissa sijaitsevat Tarjanne-, Haahu- ja Uurasjärvien rantaosayleiskaavan muutokseen liittyvän arkeologisen inventoinnin Heilu Oy:ltä syksyllä 2024. Inventoinnin tavoitteena oli selvittää alueen arkeologinen kulttuuriperintö Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnon DIAR 602/2024 (29.7.2024) mukaisesti. Kaavoitettavan alueen arkeologisen inventoinnin teki Kalle Luoto 23.10.2024. Hankealuetta ei ollut aikaisemmin inventoitu arkeologisesti eikä sen alueelta tunnettu muinaisjäännöskohteita. Inventoinnissa ei paikannettu arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita.

Kartta 1. Alueen sijainti.

Sisällysluettelo

- 1. Johdanto3
- 2. Inventointialueen perustietoja4
- 3. Tutkimusmenetelmät.....9
 - 3.1. Esityöt9
 - 3.2. Maastotyöt ja raportointi.....9
- 4. Yhteenveto12
- Lähteet.....13

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy/ FM Kalle Luoto
Kenttätöaika:	23.10.2024
Tutkimusten rahoittaja:	Nosto Consulting Oy
Alueen aikaisemmat tutkimukset:	-
Taustakartat:	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelu (WMTS) 09/2024
Käytetty koordinaatisto:	ETRS-TM35FIN, korkeus N2000

1. Johdanto

Nosto Consulting Oy tilasi Virtain kaupungissa sijaitsevat Tarjanne-, Haahuu- ja Uurasjärvien rantaosayleiskaavan muutokseen liittyvän arkeologisen inventoinnin Heilu Oy:ltä syksyllä 2024. Muutos koskee kiinteistöjä 936-407-1-185 sekä 936-407-1-180. Suunnittelualue sijaitsee Virtain kaupungin Korhoskylässä, noin 13,5 kilometriä Virtain keskustaaajamasta itään. Laadittavan rantaosayleiskaavan muutoksen tavoitteena on siirtää yleiskaavassa osoitettua lomarakennuspaikkaa paremmin rakentamiseen soveltuvalle paikalle hieman nykyiseltä paikalta etelään.

Inventoinnin tavoitteena oli selvittää alueen arkeologinen kulttuuriperintö Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnon DIAR 602/2024 (29.7.2024) mukaisesti. Kaavoitettavan alueen arkeologisen inventoinnin teki Kalle Luoto 23.10.2024.

Kaava-alue on rakentamaton, pääosin metsää ja pienemmältä osin viljelykäytössä olevaa peltoa. Hankealuetta ei ollut aikaisemmin inventoitu arkeologisesti eikä sen alueelta tunneta muinaisjäännöskohteita. Korkeutensa ja topografiansa puolesta kaavan muutosalueella on arkeologista potentiaalia pyyntikulttuurin asuinpaikkojen ja varhaismetallikautisten kohteiden sijaintia ajatellen. Kaava-alueen eteläpuolella sijaitseva Korhosen tila esiintyy jo 1700-luvun kartassa, joten alue omaa potentiaalia myös elinkeinohistoriallisia kohteita ajatellen.

2. Inventointialueen perustietoja

Suunnittelualue on Uurasjärven rantaan rajoittuvaa rakentamatonta metsätalousmaata ja pienemmiltä osin peltomaata. Kaava-alueen pinta-ala on noin 1,1 hehtaaria. Alueetta halkoo avo-oja. Suunnittelualueen maaperä on pääosin kalliomaata ja pienemmiltä osin hiekkamoreenia sekä hiesua.

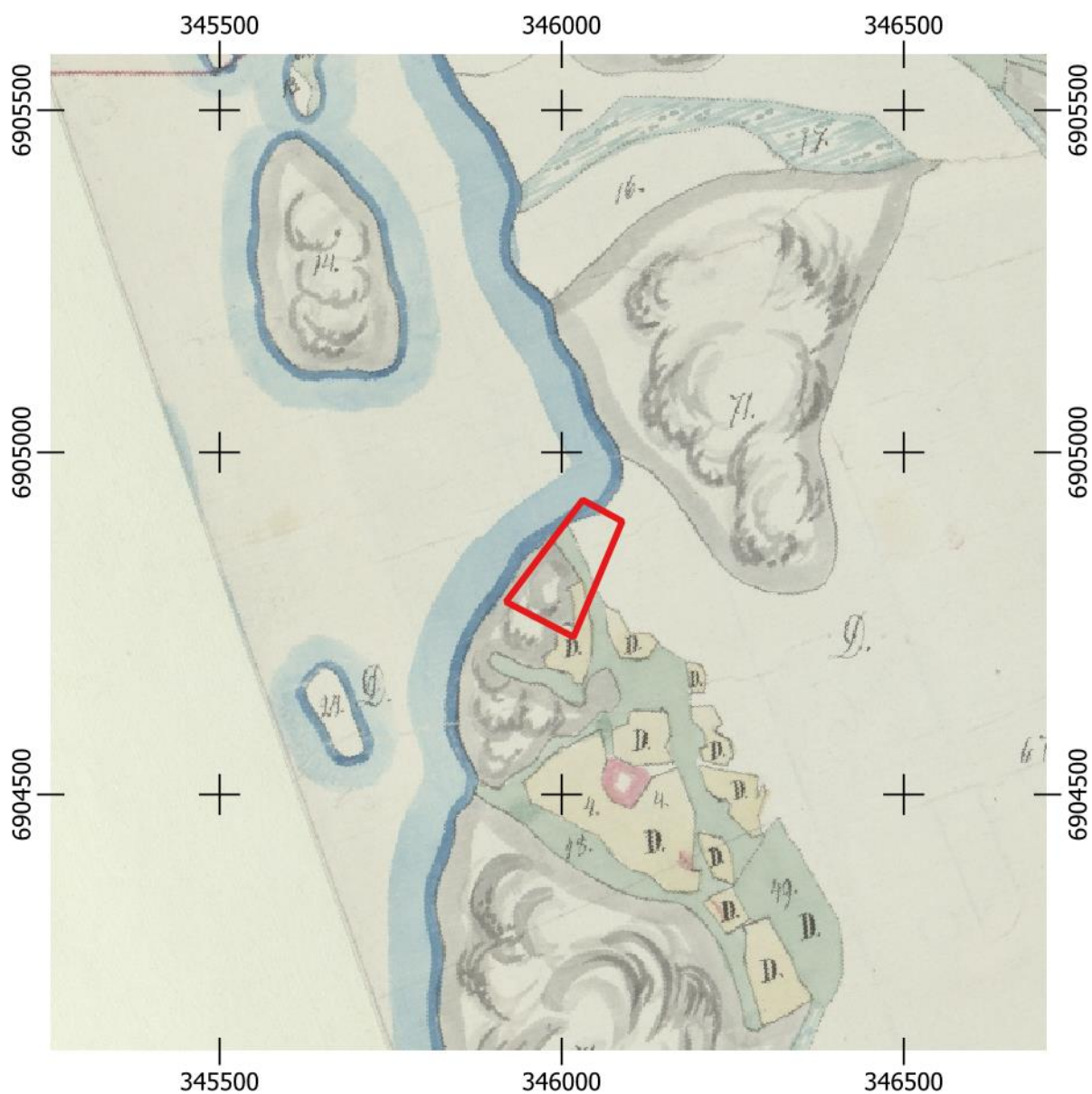
Alueelta ei tunneta entuudestaan arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Lähin tunnettu kohde on pronssi- tai rautakautinen lapinraunio Majakallio (936010008) noin 9 kilometriä tarkastelualueelta etelään ja historialliset kivirakenteet Uurainen Ruokosjärvi (936010021) noin 7,5 kilometriä tarkastelualueelta pohjoiseen. Kohteiden vähäisyys johtunee ennen muuta siitä, että alueella ei ole tehty tutkimuksia.

Historiallisesti paikka on kuulunut Virtain Uuraisten kylään. Vuoden 1753 karttaan on merkitty Korhosen talo (punaisella rajattu alue) sekä sitä ympäröivät pellot (keltaisella) ja niityt (vihreällä). Korhosen talon itäpuolella on peltojen välissä rakentamaton kaista, todennäköisesti talolle johtaneen polun tai tien kohdalla. Karttaan ei kulkuväylää kuitenkaan ole merkitty.

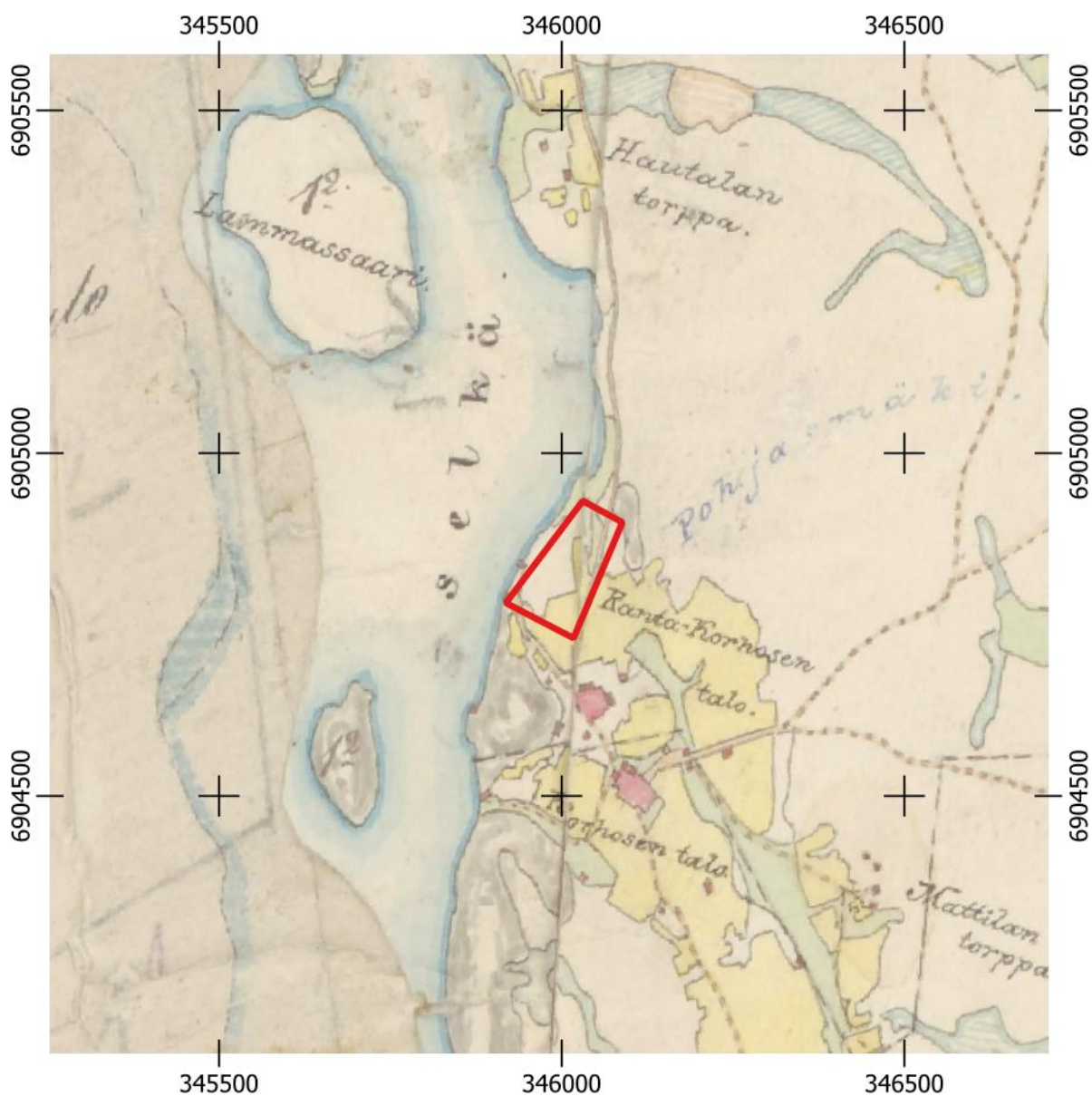
Pitäjäkarttaan (1844) on merkitty Korhosen talon lisäksi Ranta-Korhosen talo sekä kartan reunoille Hautalan ja Mattilan torpat. Pellot ovat myös aikaisempaa laajemmat. Tähän karttaan on myös piirretty tiet ja polut. Tärkeimmät tiet näyttävät sijoittuvan Uurasjärven rantaan.

Ilmeisesti 1800-luvun aikana Korhosen talon ympäristön viljelykseen sopivat maat on otettu käyttöön ja peltoala on selkeästi lisääntynyt ainoastaan Hautalan torpan ympäristössä kartan pohjoisosassa. Myös maantieliikenteen muutos näkyy siinä, että päätieksi on muodostunut Korhosentie. Korhosentie on rakennettu kulkemaan Ranta-Korhosen kautta Korhosen tilalle ja vanha tielinja nykyisen eteläpuolella on jäänyt käytöstä.

Nykyisessä maastokartassa (2024) näkyy maatalouden muutos peltoalan pienenemisenä sekä tielinjojen paranemisena. Pienenä yksityiskohtana mainittakoon, että tarkastelualueen läpi laskevan puron laskukohta on muuttunut vuosien 1960 ja 2024 välillä.

Kartta 2. Ote kartasta "Separat förrättningskarta, kartadelen c, Urais samfällighets ägor, storskifte" vuodelta 1753.

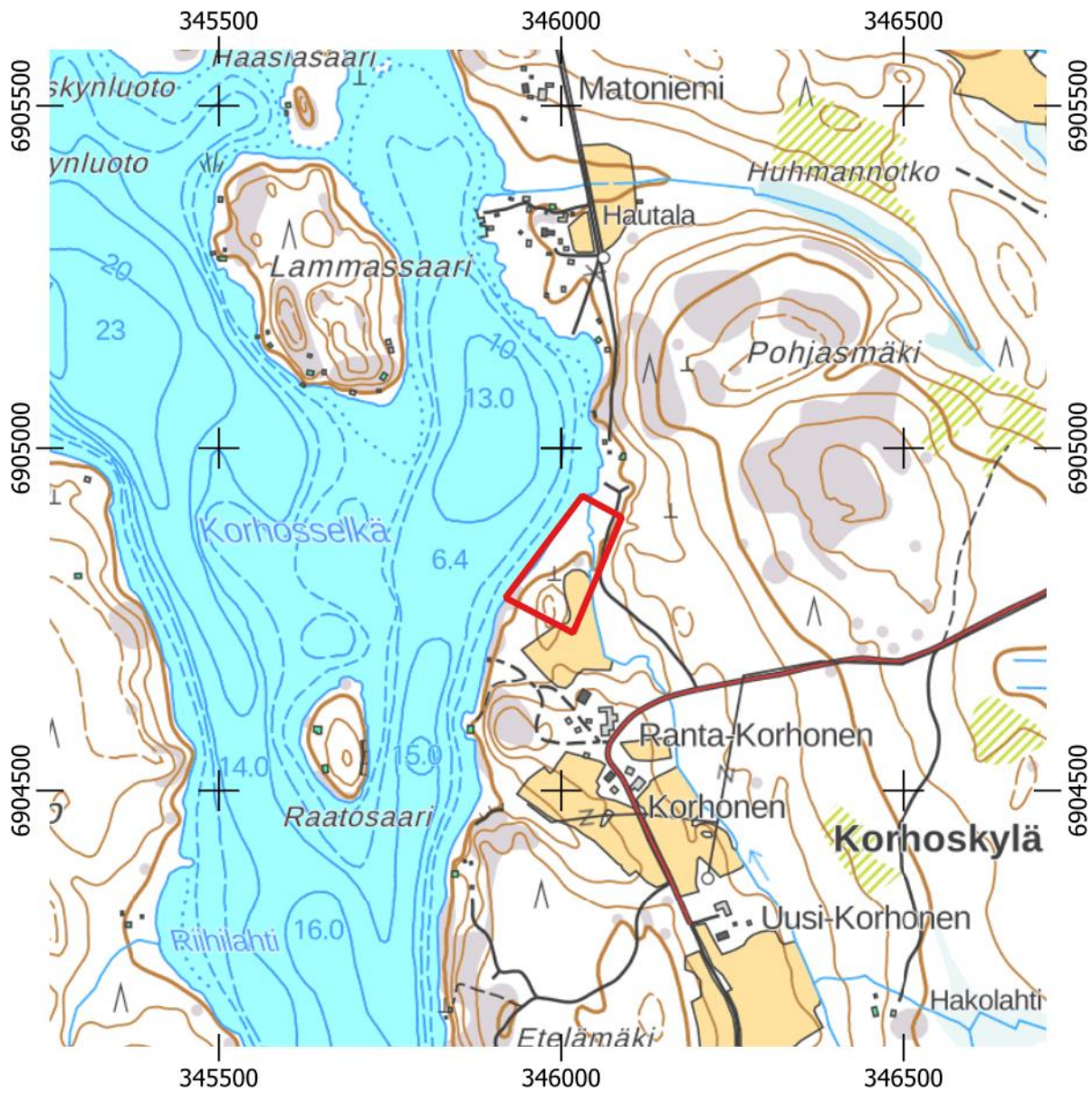

Kartta 3. Ote kartasta "Pitäjänkarto. 2232 02+05 la.* -/- - Virrat".

Kartan valmistusajaksi on merkitty 1844, mutta siinä on kuvattu myös nuorempia osia.

Kartta 4. Ote peruskartasta "2232 02 Kotala" vuodelta 1960.

Kartta 5. Ote nykyisestä maastokartasta.

3. Tutkimusmenetelmät

3.1. Esityöt

Inventoinnin esitöiden aikana käytiin läpi alueen historialliset kartat 1700–1900-luvuilta. Karttoja haettiin Kansallisarkiston ja Maanmittauslaitoksen digitaaliarkistoista. 1900-luvun peruskartat haettiin Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat-sivustolta. Vanhat kartat asemoitiin nykykartan päälle QGIS-ohjelmalla, joka mahdollisti karttojen vertailun. Vanhoista kartoista tarkasteltiin arkeologisesti mielenkiintoisia kohtia, kuten vanhojen asuinpaikkojen sijainteja ja historiallisten rajalinjojen kulkua.

Esitöiden aikana selvitettiin myös lähistöllä tehtyt arkeologiset tutkimukset sekä lähialueen tunnettujen arkeologisten kohteiden tiedot. Aineistoja haettiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Alueelliselta vastuumuseolta tiedusteltiin mahdolliset uudet irtolöydöt tai muut ilmoitukset, joita ei ollut. Esitöiden aikana käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen rinnevarjoste-aineisto arkeologisesti mielenkiintoisten maastonmuotojen, kuten elinkeinohistoriallisten kohteiden, havaitsemiseksi.

3.2. Maastotyöt ja raportointi

Hankealueen maastotyöt tehtiin 23.10.2024. Alue tarkastettiin jalkaisin kokonaisuudessaan. Samalla tehtiin silmämääräistä havainnointia ja potentiaaliselta vaikuttaviin maastonkohtiin tehtiin pieniä lapionpistoja. Inventoinnissa tehtyt havainnot dokumentointiin valokuvin ja muistiinpanoin. Havaintojen sijainnit sekä kuljetut reitit tallennettiin GPS-paikantimella (Garmin 66s, tarkkuus +/- 5–10 m).

Inventointiraportti laadittiin joulukuussa 2024. Raporttiin liittyvät kartat piirrettiin puhtaaksi käyttäen QGIS-paikkatieto-ohjelmistoa. Inventointiin liittyvät valokuvat ja raportin alkuperäiskappale tallennettiin Heilu Oy:n arkistoon Tampereelle.

Kuva 1. Koekuoppa alueen lounaisosassa.

Kuva 2. Tie alueen pohjoisassa.

Kuva 3. Peltoalue alueen eteläosassa.

Kuva 4. Rantametsää alueen eteläosassa.

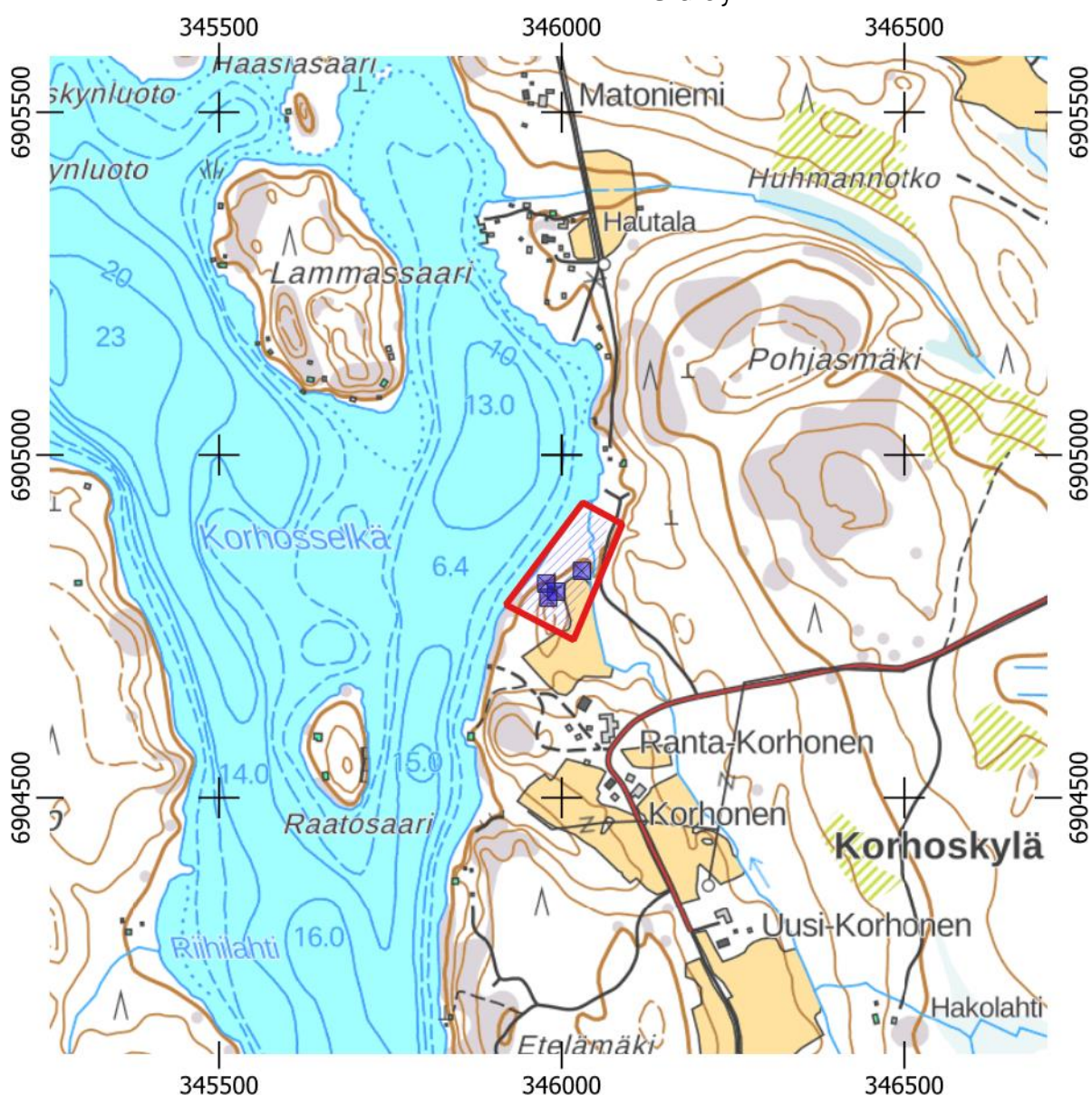
4. Yhteenveto

Heilu Oy toteutti Virtain kaupungissa Korhoskylän alueella arkeologisen tarkkuusinventoinnin lokakuussa 2024. Tarkkuusinventoinnissa alue tarkastettiin erityisesti arkeologisen potentiaalin kannalta olennaisilta osiltaan. Alueelta ei havaittu arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita, kuten muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

Tampereella 28.12.2024

Kalle Luoto

Heilu Oy

Kartta 6. Maastossa tarkastettu alue (rasteri) ja koekuopat (piste).

Lähteet

Digitaaliset lähteet:

- Kulttuuriympäristön palveluikkuna:
<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Historialliset kartat:

Kansallisarkisto:

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 2232 02+05 Ia.* -/- - Virrat (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 21.10.2024.

Maanmittauslaitos

- Maanmittauslaitos. Toimituskartta. Hämeen lääni.. Separat förrättningskarta, kartadelen c, Urais samfällighets ägor, storskifte, Simonen 2:0 mm. (SKAALATTU). Långhjelm Gabriel 1753. E1-019-005 (5841741)
- Vanhat painetut kartat- latauspalvelu:
Peruskartta 2231 11 Lahdenkylä (1964)
- Pitäjänkartta, karttalehti 2231 11 Kuoreniemi (1945)